Bài toán số 3 trong kì thi IMO năm 2021

Nguyễn Văn Linh

Bài toán. Cho D là một điểm trong của tam giác nhọn ABC với $AB > AC$ sao cho $\angle DAB = \angle DAC$. Điểm E nằm trên đoạn thẳng AC sao cho $\angle ADE = \angle BCD$, điểm F nằm trên đoạn thẳng AB thỏa mãn $\angle FDA = \angle DBC$ và điểm X nằm trên đường thẳng AC thỏa mãn $CX = BX$. Gọi O_1, O_2 lần lượt là tâm đường tròn ngoại tiếp của các tam giác ADC và EXD. Chứng minh rằng các đường thẳng BC, EF và O_1O_2 đồng quy.

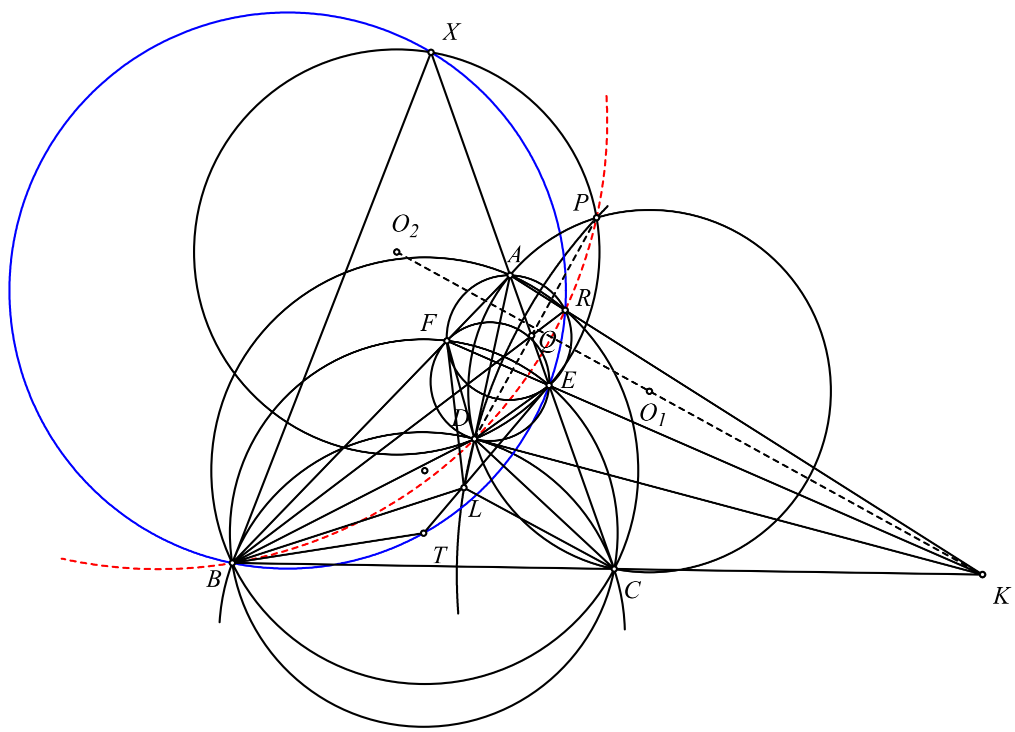

Lời giải. Cách 1.

Gọi L là điểm liên hợp đẳng giác của D trong tam giác ABC.

Ta có $\angle LBA = \angle DBC = \angle FDA$ nên tứ giác $BFDL$ nội tiếp.

Tương tự, tứ giác $DECL$ nội tiếp.

Do A, D, L thẳng hàng nên ta thu được $\overline{AE} \cdot \overline{AC} = \overline{AD} \cdot \overline{AL} = \overline{AF} \cdot \overline{AB}$. Suy ra tứ giác $BFEC$ nội tiếp.

Gọi R là điểm Miquel của tứ giác $BFEC$ thì AR, EF, BC đồng quy tại K.

Ta có $\angle EDF + \angle BDC = \angle EDA + \angle FDA + \angle BDC = \angle DCB + \angle DBC + \angle BDC = 180^\circ$. Suy ra D có điểm liên hợp đẳng giác trong tứ giác $BFEC$. Từ đó D và L liên hợp đẳng giác trong tứ giác $BFEC$.

Ta thu được $\angle DFE + \angle DBC = \angle LFB + \angle LBF = 180^\circ - \angle BLF = \angle ELC = \angle EDC$. Suy ra (EDF) và (BDC) tiếp xúc nhau.

Xét trục đẳng phương của (EDF), (BDC) và $(BFEC)$ ta có KD là tiếp tuyến chung của (EDF) và (BDC).

Gọi P là giao điểm khác D của $(K; KD)$ với (ADC). Gọi f là phép nghịch đảo qua $(K; KD)$.

Ta có $f: B \leftrightarrow C$, $A \leftrightarrow R$, $D \leftrightarrow D$, $P \leftrightarrow P$. Mà A, D, C, P đồng viên nên R, D, B, P đồng viên.

Xét trục đẳng phương của các đường tròn (BDR), (ABC), (ADC) ta thu được DP, AC, BR đồng quy tại Q.

Gọi T là tâm của đường tròn ngoại tiếp tứ giác $BFEC$. Vì R là điểm Miquel của tứ giác $BFEC$ nên tứ giác $RETB$ nội tiếp. Suy ra $\angle BRE = 180^\circ - \angle BTE = 180^\circ - 2\angle ECB = \angle BXE$. Suy ra tứ giác $XREB$ nội tiếp.

Từ đó $\overline{QE} \cdot \overline{QX} = \overline{QR} \cdot \overline{QB} = \overline{QD} \cdot \overline{QP}$. Suy ra tứ giác $XPED$ nội tiếp.

Suy ra O_1, O_2, K đều nằm trên trung trực của DP. Vậy O_1O_2, EF, BC đồng quy tại K.

Cách 2.

Chứng minh tương tự lời giải 1 ta thu được $\angle LFE + \angle LBC = \angle ELC$. Suy ra (ELF) tiếp xúc với (BLC). Suy ra LK là tiếp tuyến chung của (ELF) và (BLC).

Suy ra $KL^2 = KB \cdot KC = KD^2$. $(K; KD)$ là đường tròn D-Apollonius của tam giác DBC. Do đó ta có thể tổng quát bài toán như sau.

Bài toán tổng quát.

Cho tam giác ABC và một điểm P bất kì nằm trong tam giác ABC. AP cắt đường tròn P-Apollonius của tam giác BPC tại Q. (CPQ) cắt AC tại E, (BPQ) cắt AB tại F. Trung trực BC cắt AC tại X. Gọi O_1, O_2 lần lượt là tâm của đường tròn ngoại tiếp tam giác APC, XPE. Chứng minh rằng O_1O_2, EF, BC đồng quy.

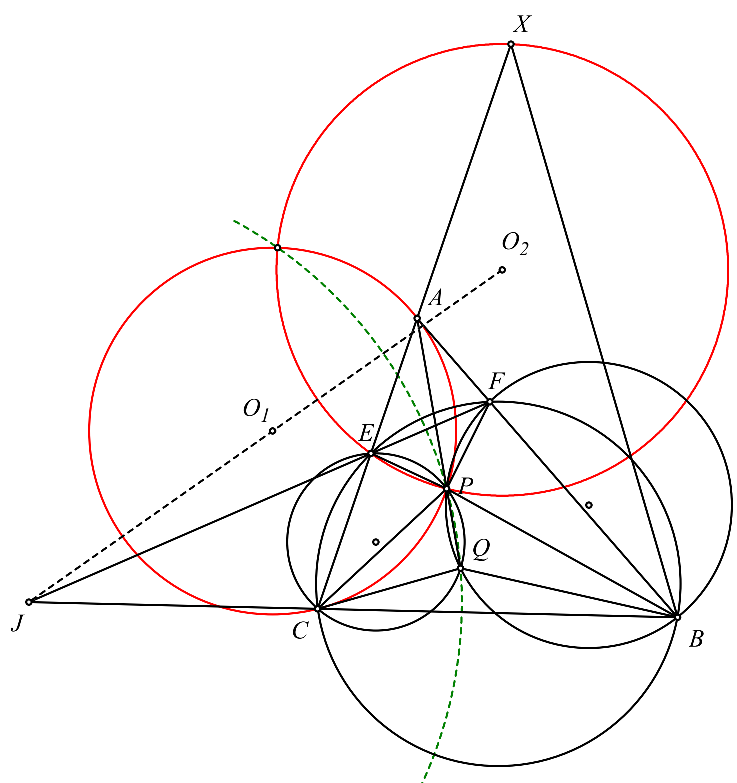

Lời giải.

Gọi (J) là đường tròn P-Apollonius của tam giác BPC. Gọi f là phép nghịch đảo qua đường tròn (J). Gọi F' là ảnh của E qua f.

$f: P \leftrightarrow P$, $Q \leftrightarrow Q$, $B \leftrightarrow C$, $E \leftrightarrow F'$.

Do C, Q, P, E đồng viên nên B, Q, P, F' đồng viên. Lại có $CEF'B$ là tứ giác nội tiếp nên CE, PQ, BF' đồng quy tại A và $F' \equiv F$.

Vậy J, E, F thẳng hàng.

Ta chỉ cần chứng minh (J), (O_1), (O_2) đồng trục.

Gọi g là hợp của phép nghịch đảo tâm P phương tích $PB \cdot PC$ với phép đối xứng qua phân giác $\angle BPC$.

Gọi ảnh của các điểm E, F, Q, X qua g lần lượt là E', F', Q', X'. Gọi d là trung trực của BC. Ta có Q nằm trên (J) và $g : (J) \leftrightarrow d$ nên Q' nằm trên trung trực BC. X là giao của d với AC nên X' là giao của (J) với (APB). E là giao của AC với (CPQ) nên E' là giao của $(PA'B')$ với $Q'B'$.

Do $g(B) = C$ nên $g : (APC) \leftrightarrow A'B'$. Ta lại có $g : (PEX) \leftrightarrow E'X'$.

Từ các dữ kiện trên ta thu được bài toán mới qua phép nghịch đảo đối xứng như sau.

Bài toán. Cho tam giác PBC và một điểm Q bất kì nằm trên trung trực BC. A là điểm bất kì nằm trên PQ. QB cắt (APB) tại E. Đường tròn P-Apollonius của tam giác PBC cắt (APB) tại X. Chứng minh rằng AB, XE và trung trực của BC đồng quy.

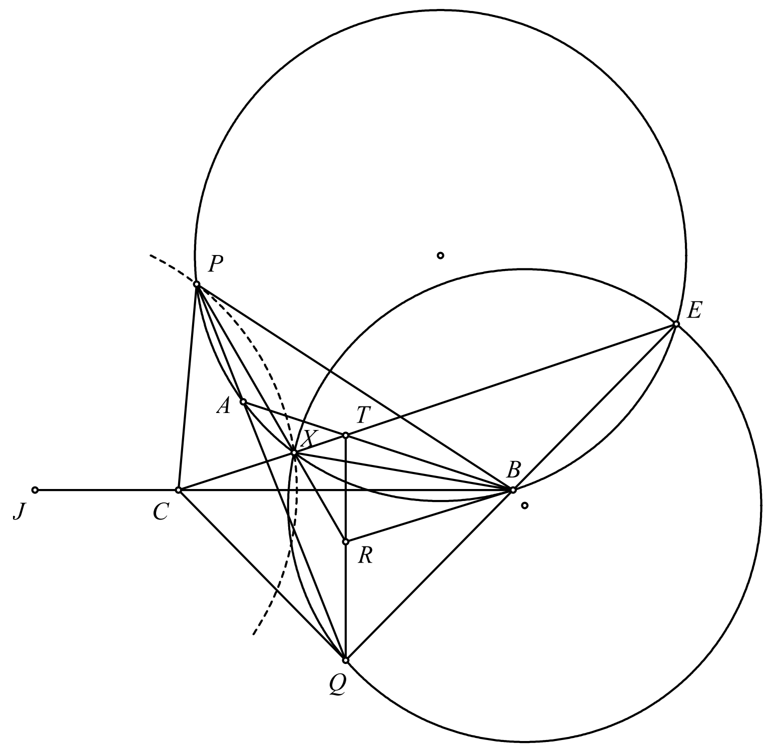

Chứng minh.

Gọi R là giao của PX với trung trực BC.

Ta có $\dfrac{XB}{XC} = \dfrac{PB}{PC}$ nên $\dfrac{CX}{CP} = \dfrac{BX}{BP}$. Suy ra B nằm trên một đường tròn C-Apollonius của tam giác CPX. Mà $RB = RC$ và R nằm trên PX nên $(R; RB)$ là đường tròn C-Apollonius của tam giác CPX. Suy ra $RB^2 = RC^2 = RX \cdot RP$. Suy ra RB là tiếp tuyến của (PXB).

Gọi T là giao điểm của XE và AB.

Áp dụng định lý Pascal cho 6 điểm $\begin{pmatrix} A & B & X \\ E & P & B \end{pmatrix}$ ta thu được T, R, Q thẳng hàng.

Vậy XE, AB và trung trực BC đồng quy tại T. $\square$